

Увага пухирчаста сажка на кукурудзі!

Хвороба поширена повсюдно, де вирощують кукурудзу, в Україні широко розповсюджена по всій країні, але найбільшої шкоди завдає у напівзасушливих центральних областях степової зони. Шкідливість хвороби полягає у значному недоборі урожаю внаслідок ураження різних органів рослин, безплідності качанів за умов раннього їх зараження, а також у загибелі уражених молодих рослин. На величину втрат урожаю впливає кількість, розмір та розташування пухирів на одній рослині. Пухири великих розмірів спричиняють втрати близько 60% і більше, середньої величини - 25%, невеликі - 10%.

Ознаки ураження. Перші ознаки ураження хворобою спостерігаються на молодому листі і піхвах, починаючи з фази сходів. У фазі 5-8 пари листків ураження проявляється на листових піхвах та стеблах, потім - на волотях, а на початку цвітіння - на качанах. Рослини кукурудзи найбільш сприйнятливі до зараження від фази 4-6 листків до початку молочної стиглості, оскільки гриб (збудник хвороби) здатний уражувати тільки молоді тканини. Найчастіше він уражує зону стеблового конусу наростання, внаслідок уражуються стебла, листки, волоті, а також молоді качани та їх рудименти, що знаходяться в листових піхвах нижче качанів. В місцях ураження утворюються характерні пухирчасті здуття різної форми та розміру від невеликих до 15 см і більше в діаметрі. Розвиток здуттів починається з блідих, злегка припухлих плям, що швидко збільшуються і за 2-3 тижні перетворюються у великі жовта блідувато-рожевого або зеленкувато-жовтого кольору. У нестиглому стані сажкові здуття складаються з сірувато-білої, шаруватої маси, вкритої товстою вологою оболонкою. При досяганні вміст здуття перетворюється на чорно-оливкове скупчення теліоспор гриба - кулястих, 7-12 мкм в діаметрі або еліпсоїдних, з жовто-бурими, дрібношипуватими оболонками. По мірі досягання здуття його оболонка висихає і розтріскується.

Джерелами інфекції є теліоспори у ґрунті і рідше - на насінні. Розвиток хвороби. Первинне зараження відбувається за допомогою теліоспор, які розносяться вітром з пухирів, що лишилися на полі з минулого року і були зруйновані при обробі ґрунту. Проростають теліоспори за наявності краплинної вологи протягом кількох годин. Оптимальною температурою для проростання спор є +23...+25°C. Проростаючи, спори проникають у рослини через епідерміс молодих органів і в місцях пошкодження комахами. Гриб дифузно не поширюється по рослині, тому кожне утворене здуття є місцем зараження. Маса зрілих теліоспор, що

розпилюється з тріщин пухирів впродовж вегетації, спричиняє вторинне зараження рослин. За період вегетації рослин гриб може утворювати 3-5 генерацій. Кількість таких повторних циклів залежить від погодних умов. Найбільш сприятливими для розвитку пухирчастої сажки є висока температура і періодичні посухи: в роки, коли в період вегетації дощі випадають нерівномірно, пухирчастої сажки буває дуже багато. Систематичне достатнє зволоження, як і тривалі посухи - несприятливі для розвитку хвороби. Поширенню пухирчастої сажки сприяють також пошкодження рослин шведською мухою, стебловим кукурудзяним метеликом та іншими комахами, механічне травмування при обробці ґрунту. Щодо токсичності пухирчастої сажки, вважається, що молоді жовна з щільною м'якоттю не отруйні, а жовна зі сформованою споровою масою такі ж отруйні, як і ріжки злаків. Тому рослини з пухирями сажки не слід використовувати для годівлі тварин, ні у свіжому вигляді, ні у вигляді силосу.

Заходи захисту. Найбільш економічно ефективним методом боротьби з пухирчастою сажкою є створення і використання у виробництві стійких гібридів кукурудзи. Важлива роль належить також агротехнічним прийомам: сівба гібридним насінням першого покоління та добір здорового насінневого матеріалу; оптимальні строки сівби; очищення поля від післязбиральних решток і осіння оранка; протруювання насіння (Венцедор, Діксіл Ультра); в сівозміні кукурудза на насіння не повинна перевищувати 25-30% площі.